

Rozlúčka s litoměřickým biskupom Jozefom Kouklom

Asi 30 biskupov, stovky kňazov a veriacich z Českej republiky, Nemecka a iných krajín sa dnes prišli rozlúčiť s litoměřickým biskupom Jozefom Kouklom, ktorý zomrel minulú sobotu vo veku 83 rokov a do poslednej chvíle slúžil v litoměřickej diecéze ako vikár pre zahraničné vzťahy. Diecéznym biskupom bol v rokoch 1989 až 2003. Pražský arcibiskup Dominik Duka o ňom povedal: „

Dominik Duka, pražský arcibiskup: „Snáď môžeme povedať milý otec Jozef, že si zložil aj tú poslednú a najťažšiu skúšku. Životnú skúšku, z teológie, prežitej teológie a tou je ten moment rozlúčenia, v tom je ona chvíľou smrti, kde najskôr môžeme o každom z nás povedať, áno, splnil svoju úlohu, prišiel do cieľa, vytrval, vieru zachoval.“

Generálny vikár Litoměřickej diecézy Stanislav Příbyl prečítal účastníkom posledný pozdrav, ktorý biskup Jozef Koukl veriacim adresoval pred svojou smrťou. Poďakoval sa za všetko dobré a uistil, že lásku k ľuďom a veriacim v severných Čechách si berie do večnosti. „

Stanislav Příbyl, generálny vikár Litoměřickej diecézy: „Mal som Vás vždy rád. I tých, ktorým som bol mnohokrát nesympatický, nespĺňal som ich predstavy o biskupovi, aký by mal byť. Som si toho vedomý a všetkých vás odprosujem. Keď som snáď niekomu dal pohoršenie a nedával dobrý príklad svätého biskupa akým som mal byť. Prosím vás preto o odpustenie a na oplátku vám sľubujem, že na vás na večnosti nezabudnem.“

Rádio Lumen, 29.5.2010

V Mariánke pri Bratislave sa dnes uskutočnila ôsma púť detí a mládeže

V Mariánke pri Bratislave sa dnes uskutočnila ôsma púť detí a mládeže pod heslom Zdravas Mária. Množstvo malých i veľkých pútnikov putovalo s Máriou, spievalo jej piesne a popoludní pri Lurdskej jaskyni oslavovalo Pána pri svätej omši. Atmosféru mapovala redaktorka Jana Hanúsková: „Jedným z organizátorov púte bol aj školský dekan, správca farnosti Svätej rodiny v Bratislave Petržalke, Jozef Dúc: „Bratislavská arcidiecéza aj Trnavská diecéza sa spolu schádzajú na tomto mariánskom mieste spolu s deťmi a mládežou, aby sme v tomto mesiaci, ktorý je práve zasvätený Panne Márii aj my prišli k nej a vyprosili tie milosti pre seba, ale aj pre tých svojich drahých blízkych, ktorých máme.“

Redaktorka: „Peter Kučera, správca farnosti v Červeníku stál pri zrode týchto pútí. Zaspomínal si aj na prvú v poradí.“

Peter Kučera, správca farnosti v Červeníku: „My sem 1700 detí došlo na prvý raz, je to milá spomienka.“

Redaktorka: „Koľko približne prišlo detí tento rok?“

Peter Kučera, správca farnosti v Červeníku: „Asi 1200. Ja som napísal tú metodickú príručku Zdravas Mária, dal som to vytlačiť a rozposlal som to do Bratislavskej a Trnavskej arcidiecézy, no a potom som bohoslovcov ešte pošteklil, aby začali s tými katechézkami. No tak organizačne ako to býva. Viete, že niekto musí byť tam vzadu, čo to poháňa.“

Redaktorka: „Ako povedal pred pontifikálnou svätou omšou, ktorou púť vyvrcholila, bratislavský arcibiskup Stanislav Zvolenský odchádzal k obetnému stolu s pocitom radosti nad mladosťou cirkvi: „Radosťou aj z toho, že prišli sem do Mariánky, že prišli mnohí aj z pomerne veľkej vzdialenosti, takže ďakujem Pánu Bohu, že mám pred sebou takú krásnu, svätú omšu, pri ktorej sa bude dať veľmi silno prežívať mladosť cirkvi.“

Rádio Lumen, 29.5.2010

Demografický vývoj 2009

V uplynulom roku sa narodilo viac detí, ako rok predtým, v 2008. Takmer tretina z nich ale prišla na svet mimo manželstva. Počet sobášov klesá, rozvodovosť ale zostáva rovnaká. Skoro každé druhé manželstvo sa u nás končí rozvodom. Nielsen o týchto údajoch za rok 2009 informoval dnes štatistický úrad. Podrobnosti telefonuje Blanka Dóková, reportérka TA3: „Populácia Slovenska starne. Priemerný vek mužov je 37 žien 40 rokov. Stále sa rodí menej detí, v porovnaní s tempom pribúdania dôchodcov. V ďalších rokoch sa bude počet seniorov ešte zvyšovať, z čoho vyplynú ďalšie nároky na zdravotné služby, sociálne zabezpečenie či na celoživotné vzdelávanie. Sobáše odkladáme na neskôr, čiže aj vek snúbencov sa zvyšuje. Typická nevesta dnešnej doby má najčastejšie tesne pod tridsiatkou, ženich o niekoľko rokov viac. Najviac sa berú ľudia v Prešovskom a v Bratislavskom kraji. Po dvoch rokoch stúpajúceho záujmu o vstup do manželstva, prišiel rok 2009 a s ním aj pokles o takmer 2 tisíc sobášov. Rozvodovosť však zostáva na rovnakej úrovni. Takmer každé druhé manželstvo sa rozpadá. O rozvod pritom žiadajú viac ženy. Podávajú až dve tretiny návrhov. Priemerné manželstvo sa končí po 14 a pol roku. Menej sa ale rozvádajú rodičia maloletých detí. Štatistickí predpokladajú, že ľudia odkladajú rozvod na obdobie, keď deti odrastú. Nielsen sobáše a rozvody, ale aj materstvo odkladajú do vyššieho veku. Pozitívom ale je, že klesá počet umelých potratov. V minulom roku sa dostali prvýkrát na úroveň začiatku päťdesiatych rokov, od kedy sa tento údaj sleduje. Za viac ako pol storočia teda nebolo tak málo umelých potratov, ako v roku 2009. No a na záver ešte jedno číslo, ku koncu minulého roka mala Slovenská republika viac ako 5 miliónov 400 tisíc obyvateľov. Tvorili sme teda 1,1 desatinu percenta obyvateľov celej Európskej únie.“

TA3, 28.5.2010

Cirkevných sobášov je polovica

Záujem o svadbu v kostole prudko stúpol po páde komunizmu. Posledné roky však stagnuje

Náboženské presvedčenie, prianie partnera, tlak rodiny či túžba po pekných fotografiách. Dôvodov pre cirkevný sobáš, ktorý u nás môžu vykonávať všetky štátom registrované cirkvi, je mnoho. Bez ohľadu na motiváciu ľudí sa však záujem o cirkevné obrady už dlhšie nemení.

Po revolúcii v roku 1989 počet sobášov v kostoloch podľa duchovných rástol, neskôr poklesol, až sa nakoniec ustálil. Boom po novembri mal svoju logiku a netýkal sa len sobášov, ale aj krstov a ostatných sviatostí. Absolvovali ich mnohí, ktorí to počas socializmu z rôznych príčin nechceli alebo nemohli urobiť. Presnými štatistikami sobášov z tých čias však podľa vyjadrenia hovorca Jozefa Kováčika Konferencia biskupov Slovenska nedisponuje, a podľa tlačovej tajomníčky Evy Kelemenovej ich nevedie ani Štatistický úrad. V rokoch 2003 až 2008 sa súčet rímskokatolíckych a gréckokatolíckych sobášov na Slovensku podľa Kováčika pohyboval na úrovni približne 14-tisíc ročne, čo bolo tesne nad 50 percent celkového počtu obradov. Hovorkyňa evanjelickej cirkvi augsburského vyznania Edita Škodová zase udáva, že čísla evanjelických sobášov sa od roku 1995 dlhodobo pohybovali okolo tisíciky ročne, posledné štyri roky klesli pod ňu.

Niekoľko počty stúpajú

Kým celoslovenské čísla katolíckych sobášov stagnujú, v jednotlivých regiónoch môže byť situácia odlišná.

Katolícky kňaz Miroslav Lettrich z hornooravskej farnosti Rabča tvrdí, že mierny pokles nastal začiatkom 21. storočia, aktuálne čísla však pomaly rastú. „Obec je katolícka a teda manželstvá sa uzatvárajú takmer výlučne v katolíckom obrade.“

Rovnaký trend potvrdzuje kaplán z farnosti Marianka Marek Vadrna: „Sme malá farnosť s niečo vyše tisíc ľuďmi. Keďže ide zároveň o pútnické miesto v atraktívnom prostredí, väčšinou sobášime páry z iných farností. Počet sobášov za posledné roky mierne narástol.“

Evanjelická farárka z Veľkého Krtiša Martina Rumanová pokles

počtu tamojších obradov v kostole spája aj s ekonomickou silou regiónu: „Mnohí mladi sa jednoducho sťahujú za lepšími podmienkami a tam sa aj vezmú.“ Škodová ako možnú príčinu udáva celkový trend v spoločnosti, keď sa mladi so svadbou príliš nepohľadávajú.

Prečo kostol?

Odhalit' motiváciu snúbencov absolvovať sobáš v kostole môžu pomôcť takzvané predmanželské prípravy u katolíkov, respektíve duchovné prípravy a rozhovory u evanjelikov. Prevažujú úprimní veriaci alebo skôr tí, ktorí podľahli tlaku okolia či pokušeniu mať svadobné fotografie z chrámu?

Rumanová tvrdí, že viac je skutočných veriach, gréckokatolícky farár Rastislav Čížik z bratislavského Starého Mesta odhaduje, že neúprimný záujem prejavujú približne dvaja z desiatich. Dodáva však, že „každý motív absolvovať sobáš v kostole je dobrý, ak potom človek pri viere ostane“.

Lettrich vníma rôzne motivácie snúbencov, ale dodáva, že nie je ich sudcom. „Katolík má povinnosť manželstvo uzavrieť v katolíckom obrade, a pokiaľ spĺňa základné predpoklady, niet dôvodu sviatosť nevyslúžiť.“

Rovnaké zážitky má aj Vadrna, ktorý dodáva, že veľa záleží priamo na kňazovi: „Mám vyskúšané, že ak nezostávam len pri formálnej stránke veci, dá sa pracovať aj s takými ľuďmi.“ Vysvetľuje, že tí často trpia predsudkami voči kňazom, napríklad vďaka zlej skúsenosti. „Vyžaduje si to osobný prístup, hoci nie vždy to ide. Viem si predstaviť, že kňazi vo väčších farnostiach, ktorí pripravujú niekoľko párov naraz, to majú ťažšie.“

Vlastný pohľad prezentuje kňaz Juraj Drobný, ktorý dnes pôsobí v kresťanskej televízii Lux: „Kým som bol vo farskej pastorácii, stretával som sa s oboma postojmi snúbencov a mal som pocit, že tých s reálnym záujmom o vieru bolo menej. Rozoznať sa to dalo už pri prvom stretnutí.“

Pred Bohom

Záujem o sobáš v kostole úzko súvisí s mierou religióznosti konkrétneho regiónu. Babky pred kostolom v evanjelickej obci Príbeľce iba

krútili hlavou nad tým, ako možno spochybňovať takú samozrejmosť, pričom 79-ročná Zuzana Chovanová vysvetľovala, že „pánbožko musí svadbu potvrdiť, inak to nejde“. Mladi ľudia, ktorých sme oslovili na ulici v neďalekom Veľkom Krtiši, to brali voľnejšie: „V kostole som sa ženil, lebo si to priala manželkina rodina. Keby bolo na mne, vezmeme sa na úrade,“ vysvetľuje 32-ročný Ivan. Bratislavčan Michal svadbu v kostole odmieta úplne, pretože „je to trápne divadlo“, jeho partnerka Jana z Bardejova dúfa, že svoj názor ešte zmení: „Nejde o krajšie prostredie, ale spečatenie lásky pred Bohom.“

Plánovať treba vopred

Kto túži po katolíckom obrade, mal by si na všetko rezervovať aspoň tri mesiace. Treba totiž absolvovať už spomínanú predmanželskú prípravu. Témami sú zvyčajne vierouka, morálka, manželská etika, sviatosti, manželstvo a rodičovstvo. Vadrna vysvetľuje, že bezprostredná príprava na manželstvo spočíva vo vedení rozhovorov kňaza so snúbencami, Lettrich dopĺňa, že „niekde je súčasťou predmanželskej prípravy aj debata s lekárom či psychológom. V súčasnosti prebieha na Slovensku snaha o zjednotenie prípravy snúbencov na manželstvo.“ Evanjelická farárka Rumanová odporúča, aby pár svojho duchovného navštívil aspoň mesiac pred obradom, hoci dĺžka prípravy na sobáš nie je striktno časovo určená.

Koľko záujemcov si pred sobášom narýchlo „dorába“ sviatosti, teda krst, sväté prijímanie či birmovku u rímsko-katolíkov, krst, birmovku či eucharistiu u gréckokatolíkov, prípadne krst alebo konfirmáciu u evanjelikov?

Podľa Lettricha to závisí od prostredia: „Na hornej Orave je takých ľudí minimum, pretože základné sviatosti už prijali. V nábožensky rôznorodom prostredí to môže byť iné, ale aj keď som pôsobil v Liptovskom Mikuláši, čo je nábožensky dosť ľahostajné prostredie s významnou prítomnosťou evanjelikov, nebolo takých prípadov mnoho.“ Duchovní sa zhodujú, že je to individuálne a závisí to aj od toho, či ide o farnosť vo veľkých mestách, alebo v dedinách. V mestách a liberálnejších podmienkach je takých prípadov viac.

Rímskokatolícky

Na farnosť treba zájsť minimálne tri mesiace pred sobášom, nasledovať budetzv. predmanželská príprava. Priniesť treba občianske preukazy (nie sú požadované všade), údaje o svedkoch (najlepšie profotené občianske preukazy z oboch strán) a v prípade, že snúbenci boli krstení v inej farnosti, tak aj krstné listy - najviac pol roka staré. Na svedkov nie sú kladené žiadne špeciálne podmienky, môže ísť aj o nepokrstené osoby. Katolícka strana páru musí mať absolvovaný krst a sväté prijímanie (birmovka nieje nevyhnutná). Ak je jeden zo snúbencov inej viery, prípadne nepokrstený, treba od príslušného biskupa získať tzv. dišpenz alebo povolenie. Za obrad sa neplatia žiadne poplatky, je možné obetovať milodary.

Gréckokatolícky

Farára treba navštíviť minimálne tri mesiace pred sobášom. Minimálne jeden zo snúbencov musí byť gréckokatolík (musí mať krst a birmovku, eucharistia nie je nevyhnutná). V prípade, že partner/ka nie sú katolíci, treba získať dišpenz. Priniesť si treba občianske preukazy, údaje o svedkoch, a v prípade absolvovania krstu v inej farnosti aj krstné listy (najviac pol roka staré). Poplatky sa neplatia, snúbenci môžu poskytnúť milodary. Absolvovať sobáš bez špeciálneho povolenia je možné aj mimo trvalého bydliska, stačí vyhlásiť, že v dotyčnej farnosti žijete aspoň tri mesiace (tzv. kanonické bydlisko).

Evanjelický

Navštíviť farára alebo farárku treba aspoň jeden mesiac pred obradom. Minimálne jeden zo snúbencov musí byť evanjelik a teda mať za sebou krst aj konfirmáciu. V prípade, že druhý partner je katolík, nie je potrebný jeho prestup k evanjelickej cirkvi, môže byť tiež ateista. Partneri chodia pred sobášom na pohovory s kňazom, presný počet stretnutí nie je stanovený. Svedkovia musia splňať isté podmienky - minimálne jeden z nich musí byť evanjelik, druhý musí byť aspoň členom inej kresťanskej cirkvi, čiže nesmie byť ateista, moslim a pod. Evanjelický sobáš môžu za istých okolností (potrebné je povolenie biskupa) absolvovať aj rozvedení, hoci prvý sobáš mali v kostole, ale aj ľudia, ktorí majú nemanželské deti. Poplatky za obrad sa neplatia, možno obetovať milodary.

Karol Sudor, SME, 29.5.2010

Slováci sa rozvádajú pred dôchodkom, potraty klesajú na historické minimum

Občania Slovenska čoraz viac kopírujú správanie občanov štátov vyspelej Európy. Sobášia sa stále starší alebo vôbec. Ženy odkladajú pôrod, veľa detí prichádza na svet mimo manželstva. Dostupná antikoncepcia pomáha znižovať počet umelých potratov.

Nastúpené trendy majú pokračovať prinajmenšom niekoľko nasledujúcich rokov. Potvrdzujú ich aj najnovšie údaje o demografickom vývoji, ktoré včera zverejnil Štatistický úrad.

Kým pre štatistiky 90. rokov bola ešte typická postsocialistická vysoká úroveň sobášnosti, pôrodnosti aj rozvodovosti v mladom veku, na prelome tisícročí nastal obrat. „Zmeny sa uskutočnili veľmi rýchlo,“ zdôraznila riaditeľka úradu Ludmila Benkovičová.

Podľa nej je najpozitívnejším prvkom vývoja v minulom roku nárast počtu živonarodených detí. Pribudlo ich 61 217, najviac za posledných 14 rokov. Rekordný prírastok pripisuje šéfka úradu najmä zvýšenej aktivite rodičiek, ktorým začínali „tíkať biologické hodiny“. „Odklady rodičovstva spôsobujú nové spoločenské podmienky, nie odmietanie detí,“ dodala.

Priemerný vek pri pôrode tak vlani predstavoval 28,6 roka a u prvoroďičky 27 rokov, čo je oproti roku 2001 nárast o 2, resp. 3 roky. Takmer tretina detí sa narodila partnerom nežijúcim v manželskom zväzku.

Ľuďom sa do manželstva príliš nechce. Priemerný slovenský muž sa vlani ženil až ako 31,7-ročný s priemerne 28,6-ročnou ženou. V roku 2001 sa obaja sobášili priemerne o tri roky mladší.

Slováci sa však už aj premyslenejšie rozvádajú. Rozvodovosť síce v posledných rokoch rastie, no len vlani sa až zhruba 1 800 manželstiev skončilo po 25 a viac rokoch, teda po „striebornej svadbe“. „Manželstvá odkladajú rozvod do osamostatnenia sa detí,“ zdôvodňuje Zuzana Podmanická z odboru štatistiky ŠÚ.

Kým vlani sa zosobášilo

26 356 dvojíc, rozviedlo sa ich 12 671. Po prepočte tak vychádza na 100 manželstiev 48 rozvodov. V roku 2001 sa skončilo len asi 41 manželstiev na 100 uzavretých.

Počet umelých prerušení tehotenstva dosiahol v minulom roku druhú najnižšiu úroveň od začiatku štatistického sledovania v 50. rokoch, keď navyše platili najprísnejšie protiinterruptčné zákony. Minulý rok štatistika zaznamenala 13 240 umelých potratov, menej - 12 383 - ich bolo len v roku 1958. Tempo poklesu však slabne, kým v roku 2003 sa počet interrupcií medziročne znížil o vyše 900, vlni iba o 154. Menej ľudí na Slovensku vlani oproti predvlnajšku aj umrelo, najviac tradične na choroby srdca a nádorové ochorenia. Najväčší medziročný nárast úmrtnosti však vykázala kategória 20- až 24-ročných mužov, čo poukazuje na zvyšovanie počtu tragických úmrtí.

Demografický vývoj na Slovensku v roku 2009

- ku koncu minulého roka žilo na Slovensku 5 424 925 obyvateľov, najaktuálnejší stav z 31. marca 2010 uvádza 5 426 645 osôb - vlani sa narodilo 61 217 živých detí, čo je o 3 857 viac ako predvlani
- zomrelo 52 913 ľudí, teda o 251 menej ako v roku 2008
- zahraničnou migráciou získalo Slovensko 4 376 osôb, predvlani ich však bolo o 2 693 viac
- uzavretých bolo 26 356 manželstiev, teda o 1937 menej oproti predvlnajšku
- 12 671 manželských párov sa rozviedlo, vlani ich bolo len o štyri viac
- umelým potratom bolo ukončených 13 240 tehotenstiev, rok predtým 13 394
- celá Európska únia má v súčasnosti asi 501,3 milióna obyvateľov, Slovensko tvorí 1,1 percenta jej obyvateľstva
- v pôrodnosti je Slovensko na 17. a v úmrtnosti na 16. mieste medzi štátmi EÚ

Sorta Pacherová
Pravda, 29.5.2010

Potraty vystriedala antikoncepcia

Na interrupcie chodí stále menej žien. Pred potratmi uprednostňujú radšej antikoncepciu a nechcených otehotnení je tak menej ako v minulosti. Pochvaľujú si aj lekárnici. Predaj prípravkov zabraňujúcich tehotenstvu sa na Slovensku za posledných 20 rokov zniekoľkonásobil.“

Redaktor: „Potratov bolo najviac v polovici 80 rokov. Zrušenie interrupčných komisií a nedostatok antikoncepcie viedli k tomu, že lekári prerušili každý rok až 60 tisíc tehotenstiev. Od pádu komunizmu sa toto číslo prudko znižovalo a vlni nedosahovalo ani tretinu.“

počet potratov na Slovensku

1980 40 961

2009 17 932

Zuzana Podmanická, Štatistický úrad SR: „Z tých 18 000 potratov je 13 000 umelých a tých 5000 spontánnych potratov.“

Redaktor: „Takéto nízke číslo sme mali naposledy začiatkom 60. rokov, keď interrupcie zakazoval zákon. Dnes sme na tej istej úrovni a to napriek tomu, že u nás žije viac žien, ktorým navyše žiadny zákon ísť na potrat nezakazuje.“

Sylvia Porubánová, sociologička:

„Svedčí to o tom, že snahy o akékoľvek legislatívne zabránenie interrupciám sú kopyťmi do otvorených dverí.“

Zuzana Podmanická, Štatistický úrad SR: „Prešovský, Košický kraj, tam je najnižšia potratovosť, umelá potratovosť. Vyššia potratovosť je Banská Bystrica, Nitriansky kraj.“

Redaktor: „Dôvodov prečo interrupcií ubúda, je niekoľko.“

Sylvia Porubánová, sociologička: „Dostupnosť antikoncepcie plus reprodukčná osveta, osveta o sexuálnom zdraví.“

Redaktor: „Nechcených tehotenstiev, ktoré v minulosti končili potratmi, je tak menej.“

Telefonuje Peter Stanko, Slovenská lekárnická komora: „Za posledných 20 rokov sa jednoznačne zvýšila ponuka hormonálnej antikoncepcie. Momentálne evidujeme od 20 do 30 zhruba prípravkov tohto typu.“

Redaktor: „Kým potratov ubúda, pôrodov je naopak z roka na rok viac. Ku koncu minulého roka u nás žilo už 5 424 925 ľudí. O 45 000 viac ako na začiatku dekády. Dá sa tak povedať, že každý stý obyvateľ Európskej únie býva na Slovensku.“

Tomáš Velecký, Markíza, 28.5.2010

Satanisti alebo chuligáni?

Obrovský šok zažili veriaci v Oravskej porube pri pohľade na svoju modlitebňu. Iba nedávno dokončili rekonštrukciu a preto sa ju chystali opäť otvoriť. No po vstupe do nej neverili vlastným očiam.“

Redaktorka TV JOJ: „Veriaci zostali zhrození, keď zbadali tieto znaky na stenách. Náboženstvo zrejme týmto páchatelom veľa nehovorilo. Za to boli zdatní, v iných sférach.“

Ján Kutlík, zástupca zbor. Dozorcú Veličná: „Satanov znak, obrátený kríž, satanove číslo.“

Anketa: „Pravdepodobne išlo páchatelom iba o urobenie zla a dokázanie si niečoho, lebo z materiálneho nám nič nezmyslo a je tu veľa techniky.“

Redaktorka TV JOJ: „Páchatelia vošli cez toto malé vetracie okienko. Školáci so staršími kamarátmi namiesto behania po vonku už niekoľko dní pod dohľadom dospelých uprato-

vali a maľovali zadnú časť modlitebne. Modlitebni sa chceli stretávať od budúceho týždňa.“

Anketa: „Chceme nejakú alternatívu urobiť voči krčme vlastne, voči hostincu, že aby sme niečo dali tým mladým, aby mali kde tráviť voľné chvíle.“

Vladimír Kunovský, evanjelický farár Veličná: „Veľká škoda pre nás. Je to také zvláštne, že deti si svojpomocne niečo urobia a vlastne niekto im zničí.“

Redaktorka TV JOJ: „Znaky a slová na stenách napísali farbou, ktorá sa nedá premaľovať.“

Anketa: „Musíme znova nanovo robiť, bolo to je to znehodnotená práca.“

Anketa: „Musíme to znova zoškra- bať, nanovo olakovať.“

Polícia prípad vyšetroje. Páchatelia sú zatiaľ neznámy.

Eliška Prečová, JOJ, 30.5.2010

O rozchod žiadajú najmä ženy

Na 100 manželstiev pripadlo vlni 48 rozvodov

Je nás viac. Vlni bolo na Slovensku 5 424 925 občanov. Od posledného sčítania ľudí v roku 2001 pribudlo u nás viac než 42-tisíc ľudí. Čoraz viac však žijeme v neúplných rodinách.

Oproti roku 2008 klesol počet uzavretých manželstiev takmer o dvetisíc a veľa zväzkov sa rozpadlo.

Na Slovensku sa rozvádza čoraz viac ľudí

Zistili to štatistickí. Vlni sa napríklad rozviedlo 13 415 manželstiev. V porovnaní s uzavretými manželstvami v minulom roku to vychádza tak, že na 100 manželstiev pripadlo vlni 48 rozvodov. V roku 2001 sa rozišlo 9 817 párov, čo znamenalo 41 rozvodov na 100 uzavretých manželstiev.

Roky nerozhodujú

V priemere sa ľudia u nás rozchádzajú po 14 rokoch manželstva. Zaujímavosťou je, že to manželstvá neváhajú urobiť ani po mnohých rokoch spolužitia. Vlni sa napríklad rozpadlo až 1 800 manželstiev, ktoré spolu žili 25 rokov i viac.

Návrh na rozvod podávajú predovšetkým ženy. Dve tretiny rozpadnutých rodín tvoria zväčša matky s maloletými deťmi.

Slováci sa najčastejšie rozchádzajú pre rozdiel pováh, neveru partnera a aj alkoholizmus.

Dôsledok slobody?

„Už niekoľko rokov upozorňujeme na tento problém a ak sa ním nezačneme naozaj zaoberať, tak to môže mať pre spoločnosť zdruvujúce následky, povedal hovorca Konferencie biskupov Jozef Kováčik. Na otázku, či by na katolíckom Slovensku nemohla pre to urobiť viac aj cirkev, uviedol: „Je to vecou všetkých. Všetci, verejní činitelia, ale aj médiá, by si mali sypať popol na hlavu. Sociologička Sylvia Porubánová vidí dôvod vyššej rozvodovosti vo vyššej miere slobody a emancipácie žien.“

„Je to vývin a ak sa ľudom v manželstve nenaplnia ich predstavy, tak nevidia dôvod, aby v ňom zostávali,“ dodala. Štefan Mesaroš

Plus jeden deň 29.5.2010

V Nitre sa uskutočnila Noc kostolov

V Nitre sa včera uskutočnila Noc kostolov. Deväť katolíckych a dva reformované kostoly boli od 18:00 do 23:00 hodiny prístupné širokej verejnosti. Farnosti pripravili duchovný aj kultúrny program a predstavili svoje chrámy ako dôležitú súčasť náboženského, spoločenského a kultúrneho života. Noc kostolov v Nitre zorganizovalo mesto spolu s miestnym rímskokatolíckym biskupstvom a jednotlivými farnosťami.“

Miroslav Lyko, redaktor Rádia Lumen: „Zmyslom podujatia s názvom Noc kostolov, bolo otvoriť brány kostolov netradičným spôsobom a v netradičnom čase. S iniciatívou prišla v tejto veci nitrianska radnica. Hovorí viceprimátor, František Baláž: „Tento podnet, aby bola v Nitre Noc kostolov som dostal od bývalej veľvyslankyni Slovenskej republiky vo Vatikáne, pani Dagmar Babčanovej. Predsa Nitra, Matka slovenských miest s bohatou kresťanskou históriou je mesto, v ktorom by sa to mohlo na Slovensku začať.“

Miroslav Lyko, redaktor Rádia Lumen: „Chrám bol verejnosti predstavený nielen ako kultúrna a historická pamiatka, je to predovšetkým sakrálny priestor. Hovorí nitriansky pomocný biskup, Marián Chovanec: „Chrám je viditeľným znamením, že Boh je prítomný vo svojom ľude.“

Redaktor Rádia Lumen: „Rozmanitosť ponuky včerajšej noci v kostoloch v Nitre dala verejnosti možnosť nechať sa oslovit' už samotným priestorom. Farnosti ponúkli návštevníkom aj možnosť prehliadky kostolov so sprievodným výkladom. V netradičnom nočnom čase tak mohli návštevníci vstúpiť do krypty jedného z katolíckych chrámov, či pozrieť si hradnú katedrálu aj po 22. hodine. Organizátori sa snažili urobiť všetko pre to, aby prišlo čo najviac ľudí. Aby aj takto spoznali históriu a náboženstvo prostredníctvom kostolov. Opäť František Baláž: „Tento nový projekt sa stretol s pochopením všetkých cirkví, ktoré sú na našom území, ako citlivo priblížiť kresťanstvo bežným ľuďom, aj tým, ktorí do kostola nechodia, lebo ktorí sa boja vstúpiť do chrámu.“

Miroslav Lyko
Rádio Lumen, 29.5.2010

Zvonica

Jožo Kubáni navštívil pokladnicu architektúry. Takto mnohí reštaurátori nazývajú Spiš. Kde sa s nimi náš reportér stretol, no nielen s nimi. Teraz vám ukážeme nadšencov, ktorí sa o jednu z týchto vzácných pamiatok starajú ako najlepšie vedľa.

Redaktor: „Veriaci aj neveriaci mu hovoria Andy. Už sme raz o ňom hovorili ako o paraglajdistovi. Na rozdiel od brata Cypriána, ktorý tiež lietal, ale trafil ho blesk, Andreja Legutskyho vždy trafi nejaká myšlienka. Teraz ho trafila, aby nejakým spôsobom pomohol gotickej zvonici vo Vrbovej kde má farnosť.“

Andrej Legutsky, farár: „Spodok hovoria, že je gotický, je tam gotický portál.“

Redaktor: „Pred 40 rokmi jej pomáhal Andrej Kuc, teraz ju reštauruje jeho syn.“

Lubomír Kuc, reštaurátor: „Mám tú česť vlastne sa k tomu dostať. No toto je vlastne grafická dokumentácia k reštaurovaniu ešte práca môjho otca.“

Redaktor: „Robota ide pomaly, ale ako inak, pri reštaurovaní.“

Lubomír Kuc, reštaurátor: „Celodenná práca.“

Redaktor: „Toto?“

Lubomír Kuc, reštaurátor: „Samozrejme. Toto je vidno pôvodná vrstva,

a toto sú doplnky z reštaurovania v roku 1971.“

Redaktor: „Zrazu chodíte po schodoch, ktoré zodierali generácie, akoby ste dýchali vzduch, ktorý dýchali oni a počúvate príbehy. Napríklad o plačúcom zvone.“

Andrej Legutsky, farár: „Keď bola bieda, vraj ľudia ho zvesili a chceli ísť predať a tam nejaký kopček na konci dediny tak tam voly zastali a začali plakať a otočili ich naspäť.“

Redaktor: „Svoju povest' má aj miestnosťka v susednej kostolnej veži. Vraj sa tu pred 100 rokmi narodil malý Vrbovčan.“

Andrej Legutsky: „Že dievča vrazil.“

Redaktor: „Vráťme sa ale do starej zvonice. Farár Andrej s úsmevom hovorí, že skrýva nejedno tajomstvo a vraj niektoré z nich vraj už určite pokrstil. Teraz sa ale čas vracia späť. Vracia sa v tom dobrom, ale pri pohľade na tieto veci by nejednen pamiatkar povedal, len toto nie. Nech tej kráse na Spiši naozaj neodzvoní. Ak všetko dobre pôjde do konca októbra, alebo novembra v tomto roku by mala byť zvonica hotová a opäť žiarit' v plnej kráse, ale dúfajme, že nebude jediná, lebo takýchto zvoníc je na Spiši veľa a tiež potrebujú pomoc.

Jožo Kubáni, JOJ, 30.5.2010

V Komárne spomínali na Trianon

Treba zrušiť Benešove dekréty a dohodnúť sa na forme územnej autonómie. Aj takéto slová zazneli dnes v Komárne pri príležitosti 90. výročia Trianonu. V meste sa spomienkové akcie napriek tomu zaobišli bez vážnejších incidentov. Dianie v Komárne od rána mapuje Viliam Hauzer:

„Viacero avizovaných spomienkových akcií v meste z bezpečnostných dôvodov zrušili. Aj osadenie dreveného pomníka na dvore fary tunajšej reformovanej cirkvi stavebný úrad nepovolil. Organizátori ho napriek tomu vztýčili, no neukotvili napevno. Počas príhovorov zazneli aj takéto slová.“

Zsolt Fesztí, šéf občianskeho združenia Tükör: „Nech je našim cieľom zrušenie Benešových dekrétov a úplné majetkové odškodnenie všetkých postihnutých. Dohodnime sa, akú autonómiu chceme a o ňu bojujeme a pre-

tlačme zákon, aby slovenské školy nemohli prijímať maďarské deti a naopak.“

Redaktor: „Rečníkom bol Zsolt Fesztí, šéf občianskeho združenie Tükör, alebo Zrkadlo, ktoré osadenie pomníka iniciovalo. Medzitým v uliciach hliadkovalo množstvo policajtov. Objavili sa totiž informácie, že do Komárna sa chystajú aj radikáli z Jobbiku. Ich vedenie tieto správy ale dementovalo a v meste skutočne nebolo vidieť, aspoň podľa oblečenia žiadnych priaznivcov maďarskej krajnej pravice. Maďari však neboli jedinými kto na výročie Trianonu odhaľoval pamätník. Slovenskí národnári pri budove bývalej colnice na slovensko-maďarskom hraničnom priechode totiž osadili pomník. Pochod slovenských vlajok centrom mesta ale nevyvolal žiadne vášne.“

Rádio Slovensko, 4.6.2010

Baktéria z laboratória

Pomôžu umelé mikroorganizmy ľuďstvu prežiť alebo ho skôr ohrozia?

Minimálne od čias Frankensteinu majú ľudia sklón obávať sa toho, čo by priniesol umelý život. Čo ak sa ľuďmi vytvorené stvorenie vymkne svojim tvorcom Z rúk? Odveká dilema sa objavuje znova, a tentoraz má reálny základ. Vedci nedávno oznámili, že vytvorili prvú baktériu so syntetickou DNA, ktorá sa dokáže množiť. Stane sa našim pomocníkom, ako dúfajú jej stvoritelia, alebo sa práve zrodila časovaná biologická bomba?

Známy americký biológ Craig Venter si pred časom splnil svoj dávny sen. Jeho početný genetický all stars tím z inštitútu v Rockville v Marylande a San Diegu v Kalifornii poskladal časti umelo vyrobenej dedičnej informácie z jednej baktérie, vytvoril tak jej kompletnú dedičnú informáciu (genóm), a vložil ju do bunkovej obálky pochádzajúcej z inej baktérie. Jeho výtvor sa najskôr tváril ako mŕtvy, pretože vedci urobili pri rekonštrukcii DNA chybu. Po jej odstránení sa baktéria začala množiť, vznikol tak organizmus, ktorý doteraz v prírode nejestvoval. Vytvoril ho ambiciózný človek, presnejšie tím schopných vedcov, medzi ktorými nechýba ani nositeľ Nobelovej ceny Hamilton Smith.

Nová revolúcia?

Sám Venter, ktorý nikdy neoplýval zbytočnou skromnosťou, svoj počín označil za novú priemyselnú revolúciu, ktorá v perspektíve umožní ľuďom nielen žiť, no aj rozmnožovať sa tak, aby nezničili celú planétu.

Vedci teraz urobili prvý krok. Ďalším plánovaným míľnikom pri využití umelého života by sa mali stať nové mikroorganizmy, ktoré vyrábajú účinné lieky a vakcíny alebo likvidujú nedostupné odpady.

Ešte konkrétnejším cieľom, na ktorom už Venterov tím spolu s ropnou spoločnosťou Exxon Mobil pracuje, je naučiť mikroskopické vodné riasy, aby vyrábali zo vzdušného oxidu uhličitého prakticky čistú ropu a aby ju následne poskytl pre ľudské potreby. Začali by tým nielen konkurovať klasickému petrochemickému priemyslu, ale sťahovali by tiež z ovzdušia skleníkový plyn, ktorý prispieva ku zmene klímy.

To je však zatiaľ hudba budúcnosti. Ako upozorňujú ďalší biológovia,

je možné, že sa podobné ciele podarí uskutočniť iba úpravou génov živočíchov, ktoré v prírode existujú, a nebude treba vytvárať úplne nové syntetické genómy.

Ani Venterovu cestu však nemožno podceňovať.

V jednoduchosti je sila

Ako vznikla umelá baktéria? V podstate ide o synteticky vytvorený genetický materiál baktérie *Mycoplasma mycoides*, premiestnený do „živých“ obálky z jej blízkeho príbuzného *Mycoplasma capricolum*. Nemožno ju použiť na nič, iba na demonštráciu princípu, že „to“ funguje.

Baktéria nie je ani ničím nebezpečná a určite nehrozí, že by unikla a začala páchať zlo. Nehrozí ani jej zneužitie teroristami, pretože technika, ktorou vznikla, je veľmi drahá, práca a zložitá (Venterov súkromný inštitút v americkom Rockville stála jej príprava 40 miliónov dolárov; celý vývoj trval kolektívne dvadsiatich odborníkov vyše desať rokov).

Americkí vedci si vybrali túto baktériu vlastne najmä preto, že sa na rozdiel od svojej predchodkyne *Mycoplasma genitalis*, s ktorou Venterov tím pracoval predtým, rýchlo množí.

Nuž a s *Mycoplasma genitalis* pracovali vlastne tiež najmä z úsporných dôvodov: má najkratší možný genóm, čiže najmenej písmen DNA, ktoré potrebuje na to, aby žila. Takže napínala aj iný Venterov cieľ: zistiť, aký je minimálny genóm, čiže koľko génov organizmus potrebuje na to, aby prežil. Mimochodom, vedci zistili, že ich ozaj nie je veľa: z päťsto génov, ktoré baktéria mala, dokázali „vypnúť“ ešte sto bez vedľajších účinkov.

Venterovým veľkým vzorom je Charles Darwin. Preto, rovnako ako jeho učiteľ, chce poznávať základy, na ktorých funguje život.

Zrod baktérie so syntetickým genómom komentoval pre *Science* takto: „Je to dôležitý krok, vedecký aj filozofický. Samozrejme, zmenil môj pohľad na definíciu života a na jeho fungovanie.“

Zdá sa, že aj zákony ovládajúce živú hmotu sú dostatočne jednoduché, aby ich vedci dokázali odhaliť, pochopiť a využiť. Jeden krok sa práve podaril. Možno je to podobné, ako keď teoretickí fyzici dúfajú, že sa im podarí

nájsť najmenší počet prírodných zákonov, najlepšie jeden, v ktorom by sa dalo v kocke opísať fungovanie neživej prírody.

Pochybnosti

Venter si urobil meno najmä vďaka tomu, že urýchlil gigantický projekt mapovania ľudského genómu koncom uplynulého storočia. Ide o významného a zodpovedného vedca, ktorý vie, čo robí. Alebo by mal vedieť. No mnohí o tom pochybujú.

Preto sa po oznámení prelomového výsledku v časopise *Science* ozvalo veľa varovných slov. Nechýbalo najmä klíšé o tom, že niekto sa tu hrá na Boha (čo, nepochybne, Boh nenechá iba tak).

Podobné vyhlásenia tu nie sú prvý raz. Zjavujú sa pravidelne po tom, čo biológovia významne zasiahnu do dejov, ktoré sme si zvykli považovať za doménu prírody. Menujme iba tri: umelé oplodnenie (deti zo skúmavky), klonovanie čiže vytváranie identických kópií živočíchov (kto by nepoznal ovcu Dolly, prvého živočícha klonovaného z dospeljej bunky) alebo výskum ľudských embryonálnych buniek na lekárske účely, čo je azda najkontroverznejšia oblasť súčasnej, no najmä budúcej medicíny.

Otvorená budúcnosť

Lenže nejde ani tak o to, čo dobré alebo zlé by mohla umelá baktéria vykonať teraz, ale o to, čo môže z umelo vytváraných organizmov vzniknúť v budúcnosti. Dvere sú totiž otvorené.

Samozrejme, možno do nich zaobudovať rôzne ochranné mechanizmy, napríklad gén samovraždy, ktoré by sa aktivovali v momente, ak by baktéria unikla z laboratória. Možno ich naprogramovať tak, aby okrem toho, na čo sú určené, nedokázali nič iné.

Ibaže tu je biológia skutočne iba na začiatku cesty. Najlepšie to azda vystihol Kenneth Oye z Massachusettského technického inštitútu v Cambridgei: „Z dlhodobého hľadiska tento prístup priniesie vytváranie vzrastajúceho počtu nových, ľuďmi pripravených genómov. Pokiaľ ide o posúdenie dlhodobých ziskov alebo rizík, sme teraz v situácii strelcov, ktorí mieria do temnoty.“

Aj Eckard Wimmer z Univerzity Stony Brook v štáte New York, ktorý ako prvý v roku 2002 vytvoril umelý vírus, konštatoval: „Možnosť zneužitia, žiaľ, existuje.“ **Michal Ač, 29.5.2010**

Kto je Craig Venter

Americký genetik Craig Venter pochádza zo Salt Lake City, má 63 rokov, ako zdravotník bol vo vietnamskej vojne. Založil výskumný ústav (J. Craig Venter Institute) a firmu, ktorá sa venuje výskumu a možnostiam uplatnenia syntetickej biológie.

Jeho vzorom je Charles Darwin. Venter zopakoval niekdajšiu päťročnú plavbu legendárneho britského prírodovedca z Európy do Južnej Ameriky, aby preskúmal biodiverzitu svetových oceánov a zmapoval genetickú rozmanitosť morského života. Zistil, že je oveľa väčšia, ako sa predpokladalo. Venter sa preslávil svojou efektívnou účasťou v historickom programe mapovania ľudského genómu; vyhlásil ho v roku 1989 George Bush starší a mnohí ho považujú za biologickú paralelu kozmického programu Apollo. Venter v roku 1998 zo štátnych inštitúcií odišiel a založil vlastnú firmu, ktorá najmä vďaka využitiu vtedajšej najvýkonnejšej výpočtovej techniky urýchlila

mapovanie ľudskej DNA o päť rokov. Stál v júni 2000 vedľa Billa Clintona, keď americký prezident oznámil hrubé zmapovanie ľudského genómu slovami: „Dnes sa učíme jazyk, v ktorom Boh stvoril život.“ Neskôr Venter ako prvý človek zverejnil svoju kompletnú jadrovú DNA prečítanú z oboch chromozómov.

Jeho pokusy so syntetickým životom smerujú k pochopeniu zákonitostí, vďaka ktorým funguje všetko živé na Zemi, no majú aj praktický cieľ: urýchliť a zlacniť prípravu liekov či vakcín a priviesť k tomu, aby petrochemický priemysel prestal produkovať odpady a začal ich využívať. Získal 600-miliónový grant od firmy Exxon Mobil, zmyslom ktorého je zmeniť fotosyntetizujúce riasy na miniatúrne ekologické ropné studne, ktoré budú spracúvať oxid uhličitý zo vzduchu.

Craig Venter. Vytrvalý, originálny, provokujúci a vo vedeckej komunite nie príliš obľúbený.

V mene božom, voľte...

Katolícki biskupi v pastierskom liste vyzývajú voličov, aby prišli k volebným urnám. A opatrne ich nabádajú, nech pri rozhodovaní berú do úvahy kresťanské hodnoty. Spišskí dekáni zašli oveľa ďalej a rovno radia svojim ovečkám, nech volia KDĽH. Dalo by sa špekulovať o prepojenosti či neprepojenosti oboch iniciatív. Napokon zistenie, že katolícka cirkev sympatizuje s kresťanskými demokratmi, nie je nijako objavné a prekvapujúce.

Katolícka cirkev sa vzhľadom na početnosť ľudí, ktorí sa k nej hlásia -teší naozaj vplyvnej pozícii. Nie je však dôvod, aby vystupovala ako rozhodujúca či dokonca monopolná spoločenská sila. Iste jej nemožno uprieť právo vyjadrovať sa k veciam verejným. K javom, ktoré sú znepokojujúce, na ktoré treba upozorniť, pred ktorými treba varovať. Cirkev je prvá, ktorá by mala zaujať stanovisko, ak sa pošliapávajú ľudské práva. Mala by sa ohradiť proti rasizmu. Proti násilnostiam a prejavom fašizmu na štádiónoch. Mohla by pokojne kritizovať politikov za korupciu či za nečinnosť pri riešení problémov. Zastať sa diskriminovaných. Ibaže, s výnimkou niektorých individuálnych postojov, jej oficiálni predstavitelia vynechali množstvo podobných príležitostí, keď ich hlas mohol a aj mal zaznieť. Nehovoriac už o zatváraní očí pred aférami (áno, aj tými chúlolistivými) vo vlastných radoch.

Je príliš lacné a vo vyspelých štátoch nepatričné, aby zástupcovia cirkvi spisovali výzvy, koho voliť. To predsa vedia veriaci aj sami. **Márius Kopcsay**

Pravda 1.6.2010

Oslavujte v kostole!

České firmy s obľubou usporadúvajú podujatia v mystických priestoroch

Senzačná bomba alebo škandálne zneuctenie?

Pre milovníkov netradičnej zábaavy to prvé, pre veriacich takmer apokalypsa.

V Česku si prakticky ktokoľvek môže prenajať kostol a usporiadať v ňom napríklad prehliadku kolekcie spodnej bielizne.

Priekopníkom v organizovaní spoločenských podujatí je pražský kostol Sacré Coeur na Smíchove. Prenájom na celý deň stojí približne dvetisíc eur.

Pravidelne sa v ňom konajú tanečné večierky, firemné párty, ale i prestížne módne prehliadky.

„Je to veľmi netypický priestor, takže máme rôzne obmedzenia. Napríklad je stanovená určitá miera decibelov, ktorú nesmie hudba prekročiť, aby sa nepoškodili vzácne okenné vitráže,“ potvrdzuje Petr Kopecký, konateľ firmy Naxos, ktorá kostol prevádzkuje.

Za aj proti

„Nájdu sa ľudia, ktorí nám nadávajú, čo za veci tu robíme. Mnoho ľudí si, naopak, povie, že je to fantastické,“ hovorí Petr Kopecký.

Podľa hovorkyne Českej biskupskej konferencie Ireny Sargánkovej je pochopiteľné, že veriaci sú citliví na to, čo sa v budove bývalého kostola deje, hoci je už dlho odsvätený.

„Ak sa posvätné miesto odovzdá do užívania svetskej inštitúcii, v každom prípade musí byť využívané počestne,“ cituje cirkevné pravidlá Sargánková. Nie každá firma tomu rozumie.

S obrovskou kritikou sa tak napríklad stretla prestavba iného pražského kostola, známeho pod označením Palác U Hybernů. Dnes tam je muzikálové divadlo.

Prestavbu podstúpil tiež niekdajší Kostol svätého Michala Archanjela v Prahe v Starom Meste.

V kostole aj lezú

S fungovaním Sacré Coeur však nie sú žiadne podobné problémy. Prevádzkovatelia tvrdia, že investícia do rekonštrukcie kostola sa vyplatila.

Práve vďaka netradičnému mystickému priestoru sa im podarilo predbehnúť konkurenciu.

V niektorých štátoch je podobné využitie bývalých sakrálnych stavieb úplne bežné. Bez sentimentu využívajú tieto budovy trebárs v Škótsku.

V jednom z nich majú aj lezeckú stenu!

Pražský Sacré Coeur

Novogotická budova bola postavená v roku 1884. Už za prvej republiky bol však kostol odsvätený a za socializmu ho dokonca štátna pošta využila ako sklad. Po revolúcii ho kúpil súkromný majiteľ a kostol prešiel kompletnou rekonštrukciou.

SACRÉ COEUR: V budove na pražskom Smíchove sa kedysi schádzali veriaci. Dnes je v súkromných rukách.

Martin Martinec

Plus jeden deň 1.6.2010

Ad: Kríza cirkvi... (5. 5.)

Medzi vládou a cirkvou neexistuje dohoda o neútočení. Je to lož.

V kňazských kruhoch sa rozpráva tento žart: Vieš, aký je rozdiel medzi pomocným biskupom a anglickou kráľovnou? - Žiaden. Obidvoch často fotografujú a moc nemajú.

Ján K. Balázs sa odvoláva na poľského filozofa a teológa Józefa Tischnera, ktorý na poľské pomery (podobné našim), hovorí: „Vina slobody sa stala väčšou ako vina komunizmu.“ Sloboda ako neocenniteľný dar Stvoriteľa nikdy nemôže byť vinná. Komunizmus môže.

Toto pripomínam len pre jasnosť vecí. Vinní môžu byť tí, ktorí slobodu zneužívajú na konanie zla. Cirkev sa ani vo Vatikáne ani na Slovensku nikdy oficiálne nevyjadřila, že sa bojí slobody, napriek tomu, že je svedkom jej zneužívania. Ak sa toto ozvalo niekde medzi kresťanmi, divím sa autorovi, že sa tým tak vážne zaoberá.

Hneď po páde komunizmu sme otvorili kňazské semináre, ktoré boli, okrem bratislavského, zatvorené. Bola obnovená činnosť reholí, aj tá, do ktorej patrí autor článku. Nech mi nezalievajú, že budem konkrétny, lebo aj on je konkrétny. Katolícka tlač vychádza v nevidanom množstve. Môžeme diskutovať, či je vždy kvalitná. Ale to sa témy netýka. Doteraz je u nás asi 200 cirkevných škôl rôzneho typu, o ktoré je nevidaný záujem. Ďalšie sporadicky vznikajú.

Máme Katolícku univerzitu v Ružomberku. Za 10 rokov ju opustilo vyše 12-tisíc absolventov, ktorí jej robia dobré meno. Teraz má asi sedemtisíc študentov. Všetkých záujemcov ani nemôže prijať. Má dobrý kredit aj v zahraničí.

Nemlčíme

Že predstavitelia cirkvi mlčali a mlčia? Za vlády Vladimíra Mečiara sme museli tvrdo odporovať jeho nátlaku založiť katolícku univerzitu na troskách Trnavskej univerzity len preto, že ju založili ľudia z KDĽ. Za ministra školstva Ftáčnika sme odporovali jeho nátlaku uviesť do školskej výchovy jogu. Za ministra zdravotníctva Valentoviča šlo o zavedenie naturalistickej sexuálnej výchovy. Pred

dvoma rokmi sme dosiahli finančné zrovnoprávnenie cirkevných škôl so štátnymi, hoci nie na 100%.

Autor asi nepočúval homílie kardinálov Korca a Tomka na púťach v Levoči alebo v Nitre. KBS zverejnila 16. marca 2010 dve vyhlásenia: K projektu megakasína a k zákonu o sociálnych službách, ktorý znevýhodňuje neverejných poskytovateľov sociálnych služieb.

Mám ďalej vypočítavať, aby si autor uvedomil, že jeho pohľad je zúžený a jednostranný? K žiadnej dohode medzi súčasnou vládou a KBS o mlčaní nedošlo. Je to lož. Taký dokument nejestvuje. Jestvuje pole, na ktorom sa vedú rokovania, hoci často aj neúspešné.

Autor kritizuje aj finančnú závislosť cirkvi od štátu. Vieme, že tento model nie je najlepší. Hľadáme iný spôsob finančného zabezpečenia, a to nielen katolíckej, ale všetkých cirkvi a náboženských spoločností. Autora by som sa chcel opýtať, či on nepoberá plat od štátu a či nie je v tomto štáte zdravotne a sociálne poistený.

Treba dôkazy

Zdá sa mi byť demagogické, že by sme sa mali ako KBS ozývať na každý vulgarizmus, ktorý zaznie z úst politikov. Korupcia a defraudácie sa nepáčia ani nám. Ale kto sa chce ozvať, musí to vedieť aj dokázať. Ináč by na súde prehral a platil milióny za osočovanie. Vie o tom autor?

Nakoniec sa chcem opýtať pátra Jána K. Balásza, koho myslí pod pojmom „cirkev“? Vieme, že tam patria všetci katolíci. Bežní ľudia tam rozhodne počítajú aj všetkých kňazov. Teda aj pátra Balásza. Kto je potom v tej kríze? Ak má návrhy na zlepšenie situácie v cirkvi, prečo ich nepredostrie Konferencii biskupov Slovenska? Zatiaľ neposlal ani jeden. Opozícia je vždy múdrejšia ako tí, ktorí rozhodujú. Ten, kto rozhoduje, nesie aj zodpovednosť. Ten, kto je v opozícii, nezodpovedá za nič. Aspoň pred ľuďmi.

Začal som žartom, ktorý sa mi veľmi hodil, lebo aj autora vidím často pózovať pri jeho článkoch v novinách SME.

František Tondra, spišský biskup
SME 1.6.2010

Kňazi na Spiši: Voľte KDĽ

V prezidentských voľbách brojili proti Ivete Radičovej, teraz odporúčajú voliť KDĽ.

Predstavitelia katolíckej cirkvi zo Spišskej diecézy vyzvali veriacich, aby vo voľbách hlasovali za KDĽ. Pod výzvou je podpísaný aj spišský súdny vikár Ján Duda, ktorý v prezidentských voľbách vystupoval proti Ivete Radičovej a obviňoval ju napríklad z toho, že žila v konkubinate.

Kňazi tvrdia, že je ich túžbou, aby našej vlasti vládli ľudia zodpovední, slušní, čestní a odborníci.

„Je mi ľúto, že autori tejto výzvy v uplynulom období nedokázali nahlas odsúdiť rozduchovanie nenávisť a neznašanlivosti, šírenie napätia, vulgarizovanie politiky, zosmiešňovanie svätého Štefana či nárast sociálnych rizík, korupcie a klientelizmu,“ komentovala list volebná líderka SDKÚ Iveta Radičová. Na Slovensku sú podľa nej aj iné strany ako KDĽ, ktoré vedú do vládnutia vniesť etický rozmer.

Podpredseda Smeru Pavol Paška povedal, že „cirkev zohráva na Slovensku nenahraditeľnú úlohu, ale považoval by som za korektnéjšie, keby sme posunuli sekularitu niekde inde“.

Verí, že ľudia majú svoj rozum a vedú veci reálne zhodnotiť.

Konferencia biskupov Slovenska (KBS) tvrdí, že jej iniciatíva kňazov neprekáža, pokiaľ to nerobia počas svätej omše. „Kňazi sú súčasťou spoločnosti, majú právo sa politicky vyjadriť,“ povedal hovorca KBS Jozef Kováčik.

KBS pripravuje pastiersky list k voľbám, ktorý kňazi prečítajú v kostoloch v nedeľu. Ľuďi vyzývajú, aby išli voliť, konkrétnu stranu však neodporúčajú. List má hovoriť o hodnotách.

(mož, sita), SME 1.6.2010

Milenky proti celibátu

Rímskokatolícka cirkev vo Vatikáne dostala nevedný list. Milenky kňazov žiadali pápeža, aby zrušil celibát. Akciu rozpútala Stefania Salomone (42) z Ríma. Založila stránku, na ktorej sa o chúlостivej kňazskej láske začalo hovoriť. Nasledovali ju mnohé ženy, ktorých skúsenosti sú pre Svätú stolicu tabu. Pápež Benedikt XVI. však nechal žiadosť bez odpovede.

(sim), Plus jeden deň 31.5.2010

Kňazi radia koho voliť

Cirkevní hodnostári na Spiši požeňali otvorenej politickej diskusii. Dvanásť dní pred voľbami vyzývajú veriaciach, aby volili KDH. Podľa Konferencie biskupov Slovenska kňazi iba prejavili svoj občiansky názor. Iveta Radičová tvrdí, že sa mali ozvať pri vhodnejšej príležitosti.

Redaktor: „Pod výzvou sú podpísaní viacerí vysokí cirkevní predstavitelia zo Spišskej diecézy. Ľuďom radia, aby hlas vo voľbách odovzdali kresťanským demokratom. Podľa nich je KDH zo súčasného politického košiaru jedinou zárukou slušnosti a zodpovednosti.“

Jozef Kováčik, hovorca Konferencie biskupov Slovenska: „Nehovoria to počas svätej omše, nehovoria to počas liturgie, prejavili ho prostredníctvom internetu, je to plne ich právo.“

telefonuje Ján Duda, súdny vikár Spišskej diecézy: „Každý občan Slovenskej republiky môže vyjadriť svoj názor a prečo by sme ho nemohli vyjadriť my?“

Redaktor: „Volebná líderka SDKÚ Iveta Radičová hovorí, že kňazi k voľbám majú čo povedať.“

Iveta Radičová (SDKÚ-DS), volebná líderka strany: „Mrzí ma však, že k tak nalievavým problémom ako korupcia, klientelizmus, vulgarizmus na politickej scéne, zosmiešňovanie svätého Štefana sa práve autori tejto výzvy nevyjadřili.“

Jozef Kováčik, hovorca KBS: „Teraz môžeme očakávať rôzne výroky, ale neradi by sme ich komentovali.“

Redaktor: „Vedenie KDH iniciatívu spišských duchovných privítalo.“

Ján Figel' (KDH), predseda strany: „Považujeme hodnotovú politiku za ponuku pre občanov a každá odozva, každá úprimná podpora je podporou takejto politiky.“

Redaktor: „Vyzývať na účasti na voľbách sa chystajú aj slovenskí biskupi. Pastiersky list budú kňazi v nedeľu čítať vo všetkých kostoloch. Odporúčanie koho voliť ale obsahovať nebude.“

Ivan Rudolf, Markíza, 31.5.2010

Spišskí kňazi prosia voliť KDH, biskup Tondra o ničom netušil

Viacerí predstavitelia katolíckej cirkvi zo Spišskej diecézy prosia veriaciach i občanov SR, aby v júňových parlamentných voľbách podporili KDH. Pod výzvou je podpísaný spišský súdny vikár Ján Duda, kancelár Spišskej Kapituly Peter Majda, takmer všetci dekáni spišských dekanátov a tiež dvaja prodekáni. Kňazi vo výzve uvádzajú, že je ich túžbou, aby našej vlasti vládli ľudia zodpovední, slušní, čestní a kompetentní svojou odbornosťou.

„Znepokojuje nás nielen finančná kríza a kríza eura, ale aj to, že príčinou tejto krízy je kríza najmä morálna, etická. Preto sme presvedčení, že bez etickej zodpovednosti a mravných zásad nebude možné v dohľadnej dobe dospieť k prekonaniu krízy a obnoviť dôveru občanov v politické strany a ich politické aktivity. V tejto súvislosti vkladáme veľkú nádej do KDH ako politickej strany inšpirujúcej sa kresťanstvom a kresťanskou kultúrou. Sme presvedčení, že je to práve táto strana, ktorá je spôsobilá viesť do riadenia a správy našej vlasti etický rozmer, ale i odbornosť a kompetentnosť. Zároveň sme presvedčení, že KDH je na našej politickej scéne už jedinou kresťanskou stranou, aj keď niektorí môžu mať na to iný názor,“ napísali spišskí kňazi.

Kňazi dospeli k presvedčeniu, že inej politickej strany ako KDH, ktorá sa tak dôsledne inšpiruje kresťanstvom a kresťanskou kultúrou, na Slovensku už niet. „V iných stranách sú ešte síce jednotliví kresťania, avšak uvítali by sme, keby ich vplyv bol výraznejší, nie iba marginálny či dokonca marketingový,“ zdôraznili. Preto prosia, aby občania spolu s nimi

vo voľbách podporili svojím hlasom KDH a dali mu čo najsilnejší možný mandát spolupodieľať sa na obrode našej vlasti. „Ďakujeme vám za pochopenie tejto našej úprimnej prosby a najmä za podporu kresťanských zásad pri správe vecí verejných,“ dodávajú kňazi vo výzve.

Pod listom sú okrem Duda a Majdu podpísaní dekan Námestovského dekanátu Blažej Dibdiak, dekan Dolnokubínskeho dekanátu Ľubomír Pekarčík, prodekan Trstenskeho dekanátu Ján Marhefka, dekan Ružomberského dekanátu Alojz Kostelanský, dekan Popradského dekanátu Anton Oparty, dekan Kežmarskeho dekanátu Jakub Grich, dekan Spišskoštiavnického dekanátu Michal Míkula, dekan Levočského dekanátu František Dluhoš, dekan Spišskonovoveskeho dekanátu Anton Mišek, dekan Spišskopodhradského dekanátu

Pavol Lacko, prodekan Spišskopodhradského dekanátu Jozef Šimurdiak, dekan Staroľubovnianskeho dekanátu Marián Pánik, dekan Spišskostaroveskeho dekanátu Ján Hudák.

Tondra zrejme o liste nevedel

Spišský biskup František Tondra nebol zrejme informovaný o výzve viacerých spišských kňazov voliť KDH. „Je to iniciatíva kňazov. Nebol o tom informovaný, pokiaľ viem,“ povedal hovorca Spišskej diecézy Peter Majda. Podľa hovorcu Konferencie biskupov Slovenska Jozefa Kováčika je každý kňaz aj občanom a preto sa má právo vyjadrovať k veciam, ak to nerobí priamo na bohoslužbách.

SITA, PRAVDA, 31. 5. 2010

V Turecku zabil biskupa

Popredného predstaviteľa katolíckej cirkvi včera v Turecku na smrť dohodol v jeho dome útočník. Biskupa Luigiho Padoveseho, apoštolského vikára Anatolskej diecézy, zabil šofér v jeho dome v meste Iskenderun na juhu Turecka.

Bezprostredne neboli známe

d'alsie podrobnosti o útoku. Extrémisti v posledných rokoch uskutocnili niekoľko útokov na kresťanských duchovných v Turecku. Luigi Padovese začal pôsobiť v Iskenderune, približne tristotísícovom meste na pobreží Stredozemného mora, v novembri 2004.

(tasr), Plus jeden deň, 4.6.2010

Kuba začala presúvať politických väzňov bližšie k domovom

Kuba začala presúvať politických väzňov bližšie k domovom, do provincií, z ktorých pochádzajú. Plní teda dohodu, ktorú uzavrela nedávno s katolíckou cirkvou a ktorá hovorí, že Havana sa bude snažiť zlepšiť podmienky pre väzňov. Tento krok ocenili aj manželky odsúdených disidentov, ktoré za nimi nebudú musieť cestovať stovky kilometrov. Informuje Miroslava Hospodárová, redaktorka SRo:

„Vláda Raúla Castra začala premiestňovať politických väzňov zo vzdialených väzení bližšie k ich domovom, čo uľahčí ich rodinám návštevy. Týkať by sa to mohlo 15 až 17 z nich. Podľa niektorých zdrojov boli zatiaľ presunutí traja väzni, podľa iných až šesť. Očakáva sa, že Havana čoskoro splní aj druhý prísľub a premiestni chorých politických väzňov do

nemocníc. Zatiaľ však nehovorí o ich prepustení na slobodu. To je však to, čo požadujú štyria muži, ktorí na tento úmysel držia už niekoľko mesiacov hladovku. Keď bola pred dvomi týždňami zverejnená dohoda medzi cirkvou a vládou, jeden z nich, Guillermo Fariñas CNN povedal, že ju síce oceňuje, ale nepovažuje za dostatočnú: „Hoci tlieškame tejto dohode a považujeme ju za dôležitý krok dopredu v zmysle, že najdôležitejšie veci sa začínajú prvým krokom, zatiaľ táto dohoda nespokojuje celkom našu žiadosť smerom ku kubánskej vláde.“

Redaktorka SRo: „Optimisti dúfajú, že kabinet prezidenta Raúla Castra spraví aj ďalší krok a prepustí aspoň niektorých z 26 ťažko chorých „väzňov svedomia“

Rádio Slovensko, 3.6.2010

Dážď ničí kostoly aj oporné múry

Výčiny počasia ľuďom naháňali strach i v Gemerskej Vsi blízko Tornale. Zatopilo tam nielen domy, ale aj kostol. Vo Filákovke zase voda podmočila oporný múr pri hrade, ktorý sa zrútil.“

Beata Kováčová, redaktorka TV Markíza: „Kostol v Gemerskej Vsi za posledné mesiace zaplavila už 6.krát. Zvonka sú namoknuté jeho múry a kompletne zničená je fasáda. Vo vnútri je viac ako 50 centimetrov vody. Premočené sú lavice a zničený je aj oltár.“

Pavol Pribula, rímskokatolícky farár: „Predpokladám, že s nám tie lavice rozpadnú a jednoducho na tie nové lavice nemáme.“

Beata Kováčová, redaktorka TV Markíza: „Farár a veriaci sú nešťastní. Do kostola sa kvôli vode dostať nevedia. Na takúto veľkú vodu si nepamätajú.“

Anketa, obyvatelia Gemerskej Vsi: Opýtaný 1: „Do kostola nevie ani nikto ísť, len nariekal, že sa nemôže modliť.“

Beata Kováčová, redaktorka TV Markíza: „Včera vo Filáko-

ve do rozvodneného potoka Belina spadol muž. Zatiaľ ho nenašli a nevedia ani o koho ide.

Pokračovať v pátraní budú, až keď voda klesne. Muža, ktorý spadol do vody videl 14-ročný David, keď sa vracal do vody.“

Otec Davida: „Pri moste, no. Tam kde je také železo alebo čo to je, že na to stúpil, že chcel prejsť, pošmykol sa spadol do vody.“

Beata Kováčová, redaktorka TV Markíza: „Pod Filákovským hradom sa zrútil oporný múr zo súkromnej záhrady a to priamo na časť pešej zóny. Cestu okamžite ohradili.“

Anketa:

Opýtaný 1: „Dobre že tam nikto nebol.“

Štefan Estergomi, zástupca primátora: „Keďže sa jedná o súkromný majetok, nový oporný múr bude musieť financovať ona, ale určite mesto vyjde v ústrety s mechanizmami.“

Beata Kováčová, redaktorka TV Markíza: „S odstraňovaním spadnutých skál a zeminy mesto

Františkánska záhrada sa otvára verejnosti

Františkánska záhrada v bratislavskom Starom Meste je od dnešného popoludnia sprístupnená verejnosti. Počas skúšobného obdobia do 1. septembra bude otvorená počas pracovných dní aj víkendov od 9. do 19. hodiny. Františkánska záhrada je súkromný pozemok a patrí cirkvi. (SITA), Pravda 1.6.2010

Pápež sa skryl

Počasia v Európe je necitlivé nielen k podtatranskému ľudu, ale aj k hlave katolíckej cirkvi. Vietor Svätému Otčovi zakryl zrak.

Počas verejnej audiencie vietor rúchom zakryl oči Benediktovi XVI.

Vo svete sa deje veľa zlých vecí. Pápež na svojej poslednej audiencii napríklad kritizoval izraelský zásah proti flotile lodí s humanitárnou pomocou.

Práve počas tejto audiencie sa zdvihol vietor a rúcho zakrylo pápežovi oči. Ak má človek dostatok fantázie, môže si to vysvetliť napríklad ako zásah vyššej moci, ktorá Benediktovi XVI. zakryla zrak, aby nevidel hrôzy tohto sveta.

A možno sa na Námestí svätého Petra iba bozkával nejaký párik turistov. (ho), Plus jeden deň, 3.6.2010

Šéfa biskupov vyšetruje sudca

Nemecká justícia začala vyšetrovanie proti šéfovi nemeckej biskupskej konferencie arcibiskupovi Robertovi Zöllitschovi pre podozrenie z napomáhania sexuálneho zneužívania detí. Včera to oznámila prokuratúra vo Freiburgu. (čtk), SME, 3.6.2010

pomôže, s prácami začnú až keď sa zlepši počasie.

Marián Ujházy a Beata Kováčová
TV Markíza, 5.6.2010